

Προσεγγίσεις στην Τοπική Εκπαιδευτική Ιστορία: Σχολεία και εκπαιδευτικοί της Θεσσαλονίκης

Ενότητα 7^η: Γ' και Ε' Γυμνάσια Αρρένων Θεσσαλονίκης

Βασίλης Α. Φούκας

Τμήμα: Φιλοσοφίας-Παιδαγωγικής

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Μάθημα 7: Γ' και Ε' Γυμνάσια Αρρένων Θεσσαλονίκης

Εργασία φοιτητριών:

Όλγας Στίγκου

Ελένης Τσαπακίδου

Ιστορικό πλαίσιο (1/3)

Δεκαετία 1920

Μικρασιατική πρόκληση, εκλογική ήττα Φιλελευθέρων στις εκλογές του 1920, επιστροφή βασιλιά Κωνσταντίνου και παραίτησή του, εγκατάλειψη Μ. Ασίας και Μεγάλης Ιδέας.

1923: στόχος: επιμόρφωση και ενημέρωση των εκπαιδευτικών στις παιδαγωγικές αρχές τους.

Σύνταγμα 1923: μη αναφορά στη γλώσσα.

Μεταρρύθμιση 1929(Κ. Γόντικας- Γ. Παπανδρέου)→ εξάχρονο Δημοτικό, διδασκαλία Νέων Ελληνικών και ενίσχυση διδασκαλίας δημοτικής, έγκριση πολλών διδακτικών βιβλίων και χρηματοδοτήσεις για οικοδόμηση σχολείων.

Ιστορικό πλαίσιο (2/3)

- 1930: Ανάληψη Υπουργείου Παιδείας από Γ. Παπανδρέου, συνέχιση εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης 1929 και ολοκλήρωσή της το 1932 → εισαγωγή Νέων Ελληνικών στο Γυμνάσιο.
- **Μεταρρύθμιση:** καθιέρωση εξάχρονου υποχρεωτικού δημοτικού για όλα τα ελληνόπουλα, μετατροπή Ελληνικών Σχολείων σε εξατάξια, εξατάξια Γυμνάσια και εξατάξια Πρακτικά Λύκεια
- 1935: αύξηση ωρών διδασκαλίας
- 1937: επαναφορά δημοτικής στην Α/βάθμια Εκπαίδευση και ίδρυση ΟΕΔΒ από Μεταξά
- 1937-1938: 8τάξιο Γυμνάσιο

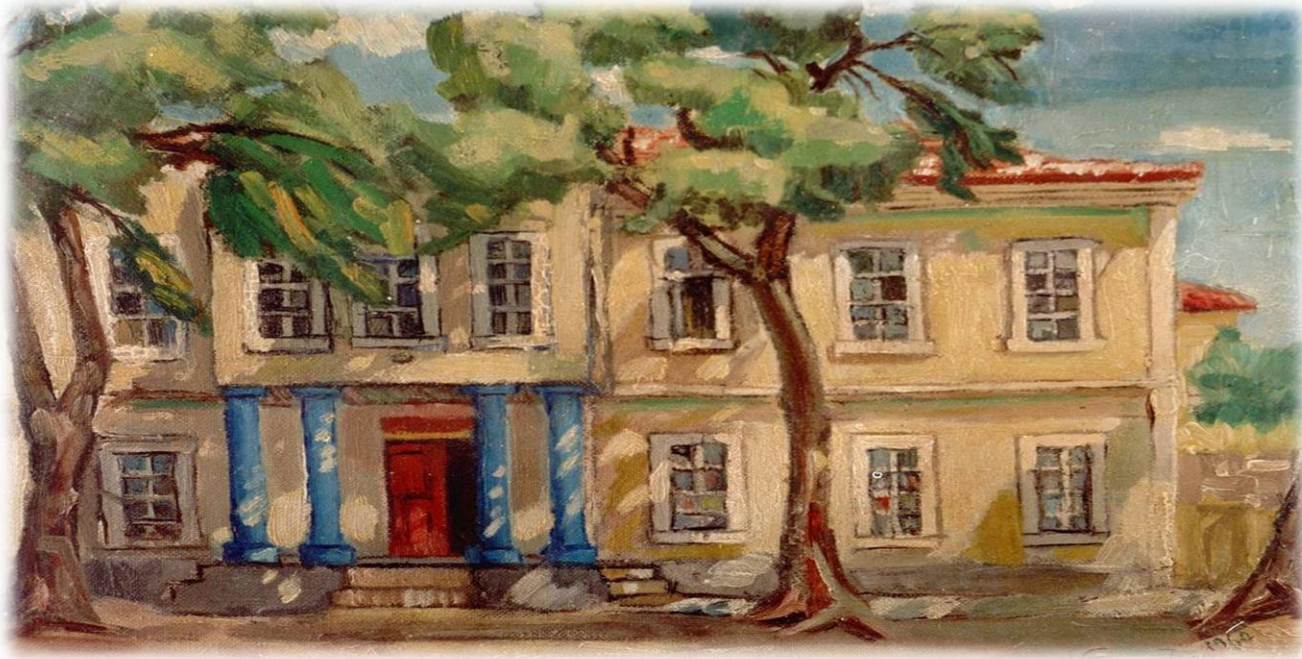

Ιστορικό πλαίσιο (3/3)

- Εκπαιδευτικά τέλη: για εγγραφή, μετεγγραφή, πρόσθετο τέλος εκπροθέσμου εγγραφής 5 δραχμών για κάθε μέρα από την έναρξη των μαθημάτων, ειδικό χαρτόσημο στο απολυτήριο και λοιπούς τίτλους, υπεύθυνες δηλώσεις γονέων και κηδεμόνων.
- Διαφορετικά ποσά για κάθε εποχή.
- Βιβλία: αγορά από μαθητές, πριν την δημιουργία του ΟΕΣΒ επιλογή βιβλίων από σχολεία.

Γ' Γυμνάσιο Αρρένων

Πηγή: <http://3lyk-thess.thess.sch.gr/autosch/joomla15/images/3o%20gymnasio-a.jpg>

Δεκαετία 1920

- Δημιουργία μετά από διάσπαση του Β' Γυμνασίου Αρρένων.
- Πρώτη ονομασία ως “Α' Ημιγυμνάσιον εν Θεσσαλονίκης”.
- Ύπαρξη δύο τάξεων, Α' και Β'.
- Μεταφορά το 1926 στην οδό Αποστόλου Παύλου.
- Περισσότεροι μαθητές ορφανοί, κυρίως από την Κωνσταντινούπολη.
- Φοίτηση πολλών Εβραίων.
- Πρώτοι απόφοιτοι του Γ' Γυμνασίου Αρρένων τον Ιούλιο 1927.
- Μεγάλος αριθμός μαθητών και δημιουργία παραρτημάτων.

Δεκαετία 1930

- Τιμωρία μαθητών για κομμουνιστική δράση.
- Αλλαγές στην επιλογή των βιβλίων.
- Πολλές μεταγραφές στο Δ' Γυμνάσιο Αρρένων.
- Έκδοση περιοδικού “Η Νεολαία”.
- Καταγραφή σε πρακτικό του συλλόγου των λόγων τιμωρίας των μαθητών.

Δεκαετία 1940

- Μεταφορά σε άλλο κτίριο.
- Κατανόηση καθηγητών απέναντι στους μαθητές του Γυμνασίου.
- Εισαγωγή μαθητών στην Α' και Β' τάξη του εξατάξιου Γυμνασίου νέου τύπου ανάλογα με την επίδοσή τους.
- Αυστηρές και καθημερινές ποινές.
- Σχετικά κακή επίδοση των μαθητών.

Δεκαετία 1950

- Δημιουργία τριών παραρτημάτων: στο Σώχο, στη Νέα Καλλικράτεια και στην οδό Ιουλιανού.
- Ιδιαίτερα καλή επίδοση οι μαθητές του Παραρτήματος Σώχου.
- Βομβαρδισμό στο κήπο του σχολείου το 1955.
- Κατασκήνωση στην Επανομή.
- Τέλη του '50 τεράστιος αριθμός μαθητών και αδυναμία στέγασης τους στο Κεντρικό ή στο Παράρτημα.

Δεκαετία 1960 (1/2)

- Γυμνασιακό Παράρτημα Ζαγκλιβερίου και Κουλέ Καφέ.
- Πρώτες προσπάθειες για βοήθεια σε άπορους μαθητές.
- Αίτημα γυμνασιάρχη για παράταση της ολοκλήρωσης των εξετάσεων λόγω των λίγων αιθουσών σε σχέση με τον μεγάλο αριθμό μαθητών.
- Χωρισμός εξατάξιου σε τριτάξιο Γυμνάσιο και τριτάξιο Λύκειο.

Δεκαετία 1960 (2/2)

- Επαναφορά Γ' Γυμνασίου Αρρένων το 1967.
- Μεγάλη βελτίωση των μαθητών στα όρια του σκανδάλου πολλές φορές.
- Μεταφορά του σχολείου στη ΧΑΝΘ για την ανέγερση καινούριου κτιρίου.
- Εγγραφή μαθητών στο Γυμνάσιο χωρίς εξετάσεις.

Δεκαετία 1970

- Χωρισμός εξατάξιου Γ΄ Γυμνασίου Αρρένων σε τριτάξιο Γ΄ Γυμνάσιο Αρρένων και σε τριτάξιο Γ΄ Λύκειο Αρρένων.
- Απαίτηση συλλόγου σχετικά με το ωρολόγιο και αναλυτικό πρόγραμμα, τα σχολικά βιβλία Λυκείου και τις μεθόδους διδασκαλίας.
- Χωρισμός και των τριών τάξεων του Λυκείου σε δύο κατευθύνσεις, Θεωρητική και Θετική.
- Ύπαρξη σκέψης για λειτουργία της Α΄ Λυκείου μαζί με τις τρεις τάξεις του Γυμνασίου.
- Διεκδίκηση καθηγητών για βελτίωση της θέσης τους οικονομικά και κοινωνικά μέσω απεργιών.
- Φοίτηση και μαθητριών το 1979.

Δεκαετίες 1980-2000 (1/2)

- Γ' Λύκειο Θεσσαλονίκης το 1980 και φοίτηση και από αγόρια και από κορίτσια.
- Θεσμός των δεσμών το 1982.
- Κατασκευή νέας πτέρυγας το 1986.
- Άρνηση καθηγητών για βαθμολόγηση γραπτών και πρώτη μεγάλη απεργία καθηγητών το 1988.
- Προβλήματα λόγω στέγασης με το Λύκειο και Γυμνάσιο Αποδήμων.
- Αρχές δεκαετίας 1990 καταλήψεις σχολείων.

Δεκαετίες 1980-2000 (2/2)

- Λειτουργία για πρώτη φορά του Γ' Γυμνασίου, του Γ' Λυκείου και των Παλιννοστούντων.
- Λειτουργία Συμβουλευτικού Σταθμού Νέων (ΣΣΝ).
- Το 1997 στέγαση του Γυμνασίου στην Πυλαία και του Λυκείου στην οδό Εθνικής Αμύνης.
- Το 2002 μέλημα του σχολείου για Πρόσθετη Διδακτική Στήριξη (ΠΔΣ).

Διδακτικό προσωπικό & μαθητές/ -τριες

Διευθυντές- Καθηγητές: Βαλαγιάννης
Εμμανουήλ, Γεωργούλης Κωσταντίνος,
Χατζηανδρέου Βασίλειος, Σπανδωνίδης Πέτρος,
Θέμελης Γιώργος, Δεδούσης Βασίλης.

Μαθητές: Ιωάννου Γιώργος, Πετρόπουλος Ηλίας,
Μαυροσκούφης Δημήτριος, Δελληγιαννίδης
Τριαντάφυλλος, Κυριακίδης Αναστάσιος,
Χουρμουζιάδης Γεώργιος.

Συμπεράσματα

- Φοίτηση χιλιάδων προσφυγόπουλων → το λαϊκότερο σχολείο της Θεσσαλονίκης.
- Μεγάλος αριθμός μαθητών → πολλά παραρτήματα.
- Ιδιαίτερα αυστηροί Γυμνασιάρχες (Γεωργούλης, Χατζηανδρέου).

Ε' Γυμνάσιο Αρρένων

Το σχολικό κτίριο στην οδό
Κριεζώτου 2

Δεκαετία 1930

- Επίσημο έτος ίδρυσης 1936.
- Θυγατρικό του Α' Γυμνασίου Αρρένων.
- Μεταφορά στη Βίλλα Αχμέτ Καπαντζή το 1937.
- Γυμνασιάρχης ο Ορέστης Σχοινάς.
- Πολλές και πολυήμερες ποινές → αυστηρό σχολείο
- Αποδοχή μαθητών, λόγω αποβολής από άλλα σχολεία.
- Μαθητές από χαμηλά κοινωνικοοικονομικά στρώματα, αλλά και Εβραίοι από πλούσιες οικογένειες.

Δεκαετία 1940 (1/2)

1939-1940: εξατάξια Γυμνάσια με τάξεις Νέου και Παλαιού Τύπου.

1941: Κατάληψη κτιρίου από Γερμανούς → μεταφορά στο 11ο Δημοτικό και αργότερα στο 14^ο.

1942: Άφιξη μαθητών από άλλα μέρη.

1943: πρώτες γυναίκες φιλόλογοι- Δέσποινα Καρπούζα, Αλίκη Ασμανίδου, Άννα Καϊμακτσή.

1943-1944: πρώτη αναφορά του παραρτήματος της Καλαμαριάς.

Δεκαετία 1940 (2/2)

- 1946: Γυμνασιάρχης ο Σ. Κότσιρας → από τους σημαντικότερους παράγοντες του Γυμνασίου - η παιδαγωγική του συνδυασμός πειθαρχίας και ελευθερίας.
- 1947-1948: χωρισμός Ζ' και Η' τάξης σε τμήματα κλασικής και πρακτικής κατεύθυνσης → επιτυχία στις πρακτικές σχολές.
- 1948-1949: πρώτη καθηγήτρια με οργανική θέση-Λαζαρίδου Ελένη.
- Έκδοση της εφημερίδας “Το Θρανίο”.
- Μαθητές από ανώτερα κοινωνικά στρώματα → ελιτιστικό σχολείο.

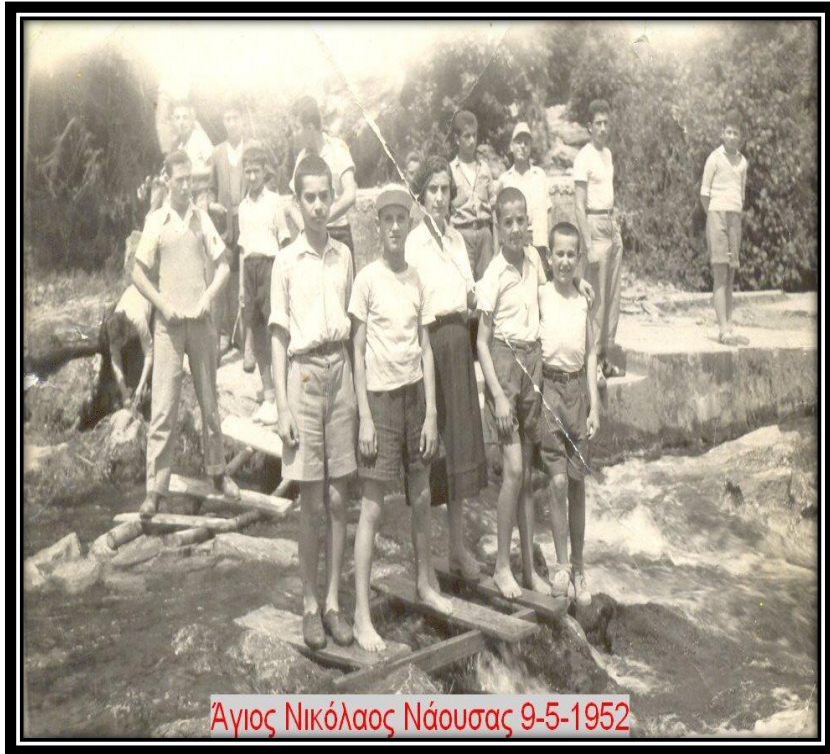
Δεκαετία 1950

- Αλλαγή πολιτικής κατάστασης(κυβερνήσεις Αλ. Παπάγου και Κ. Καραμανλή)→ βελτίωση απόδοσης στα μαθήματα.
- 1951-1952: αρκετές γυναίκες καθηγήτριες με οργανική απαλλαγή μαθητών από εκπαιδευτικά τέλη.
- 1955: απονομή βραβείων και επαίνων την ημέρα εορτής της Σημαίας.
- 1957: Γυμνασιάρχης Π. Σκουφάκης → οργάνωση σχολείου σύμφωνα με τα δικά του πιστεύω.
- 1959-1960: Μετονομασία σχολείου σε εξατάξιο.
- 1951: Δημιουργία ύμνου για το Γυμνάσιο.

Φωτογραφικό υλικό

Φωτογραφίες από το αρχείο των αποφοίτων

Δεκαετία 1960 (1/2)

- Δυο αυτοτελείς τριετούς φοίτησης σχολικές μονάδες, Γυμνάσιο και Λύκειο.
- 1961-1962: -πειραματικό τμήμα στην Α' Τάξη.
- Λειτουργία σχολείου στην Κριεζώτου 2 και στην Βασ. Όλγας 108 (δυο κύκλοι λειτουργίας, πρωινός και απογευματινός).
- Ανεξαρτητοποίηση Παραρτήματος Βασιλικών.
- Φοίτηση κοριτσιών (στα διαλείμματα απομονωμένα από αγόρια).
- 1963-1964: Γυμνασιάρχης ο Παναγιωτόπουλος Διονύσιος(1963 -1975).

Δεκαετία 1960 (2/2)

- 1964-1965: καθιέρωση τριτάξιου Γυμνασίου, τριτάξιου Λυκείου και Ακαδημαϊκού Απολυτηρίου για εισαγωγή στις Ανώτατες και Ανώτερες Σχολές.
- Η 23η πράξη τελευταία του Ε' Γυμνασίου Αρρένων → νέα βιβλία με ονομασία Ε' Λύκειο Θεσσαλονίκης.
- 1967: κήρυξη δικτατορίας → κατάργηση μαθήματος “ Στοιχεία Δημοκρατικού Πολιτεύματος” και κάψιμο βιβλίων Βάρναλη και Θεοδωρίδη.

Δεκαετίες 1970-2000 (1/2)

- Νόμος 309/ 1976: τριτάξιο Ε' Γυμνάσιο Αρρένων και τριτάξιο Ε' Λύκειο Αρρένων.
- 1980- 1981: 5ο Λύκειο Θεσσαλονίκης.
- 1986-1987: λειτουργία του θυγατρικού 8ου Λυκείου στον ίδιο χώρο και ίδρυση του 12ου Λυκείου.
- 1994- 1995: αποχώρηση 8ου Λυκείου από το κτίριο της Κριεζώτου.
- 1995- 1996: ίδρυση 2ου Πειραματικού Λυκείου.

Δεκαετίες 1970-2000 (2/2)

- 1997-1998: -μετονομασία σε 5ο Ενιαίο Λύκειο Θεσσαλονίκης.
- καμπάνια για το θέμα του ιστορικού 5ου Γυμνασίου.
- συγχώνευση 5ου και 12ου Λυκείου με την ονομασία 5ο Ενιαίο Λύκειο Θεσσαλονίκης.
- 1999: προβληματική κατάσταση κτιρίου
- 2001: προσωρινή εγκατάλειψη κτιρίου → εγκατάσταση σχολείου σε λυόμενο.
- 2004- 2005: επιστροφή στο κτίριο της Κριεζώτου.

Διδακτικό προσωπικό & μαθητές/ -τριες

Καθηγητές: Παπαθεοχάρης Λ., Βαφειάδης Δ,
Παπασταματίου Σ., Καλαντζής Ι., Μιχαλέας Κ.,
Τζώλας Ν., Μίσιας Ε., Βαφειάδης Δ., Βασματζή
Ε.

Μαθητές: Δ. Σαββόπουλος, Γ. Χατζηνάσιος,
Χάρρυ Κλυνν, Γ. Ιωαννίδης, Ν. Ακριτίδης, Γ.
Λιάνης, Δ. Σταμάτης, Σ. Καπετανόπουλος, Κ.
Γκιουλέκας, Σ. Κούβελας.

Συμπεράσματα

- Από τα πιο αυστηρά σχολεία μαζί με το Γυμνάσιο Τσοτυλίου.
- Οργανωμένο σχολείο: έκδοση της πρώτης μαθητικής εφημερίδας στη Θεσσαλονίκη, χωρισμός σε κλασικά και πρακτικά τμήματα(από τα πρώτα Γυμνάσια, μετά το Β' Αρρένων), σύνθεση ύμνου κ.ά.
- Μεγάλη επιτυχία σε πρακτικές σχολές- από τα καλύτερα σχολεία Μέσης εκπαίδευσης σε ποσοστό επιτυχιών.
- Αγάπη καθηγητών και μαθητών για το Ε' Γυμνάσιο, ακόμα και σήμερα για το 5ο Λύκειο(ύμνος για το Ε' Αρρένων, προσπάθειες σωτηρίας του σχολείου κατά τη δεκαετία του '90, φροντίδα για το κτίριο κ.ά.).

Βιβλιογραφία

- Μπέσπαρης, Π. (2004). *Γ' Γυμνάσιο αρρένων Θεσσαλονίκης*. Θεσσαλονίκη: Μπίμπης.
- Μπέσπαρης, Π. (2004). *Ε' Γυμνάσιο αρρένων Θεσσαλονίκης*. Θεσσαλονίκη: Μπίμπης.

Τέλος Μαθήματος

Επεξεργασία: <Μενέλαος Χ. Τζιφόπουλος>
Θεσσαλονίκη, <Εαρινό εξάμηνο 2013-2014>

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

